

Zvezdana Vrzić

Limba de saka zi Svakodnevnii jezik

Rječnik svakodnevnih izraza
na vlaškom ili žejanskom jeziku

Tragovi 2009.

Autorica:

Zvezdana Vrzić

Urednici:

Zvezdana Vrzić, Robert Doričić

Prijevod na vlaški ili žejanski:

Valnea Smilović, Mauro Edi Doričić, Renata Doričić

Žejanski ili vlaški čitali:

Mauro Edi Doričić, Renata Doričić

Produkcija audio CD-a:

Mario Juničić, Studio Megaphone

Izdavač:

Tragovi, Udruga za istraživanje i dokumentiranje jezika i kulture Istre i Kvarnera

Dizajn:

Vesna Rožman

Tisak:

Tisak Zambelli, Rijeka

Izradu ovog programa je u toku 2008. i 2009. godine financijski poduprla Istarska županija i Općina Matulji, kojima se svesrdno zahvaljujemo. Sva dobit od prodaje programa ići će u korist društava za očuvanje vlaškog ili žejanskog jezika i koristit će se za akcije dokumentiranja i očuvanja ovog ugroženog jezika.

Copyright © Tragovi, 2009.

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Sveučilišne knjižnice Rijeka pod brojem 120306081

ISBN 978-953-55781-0-9

Uvod

Ova knjižica sadrži ispis svih riječi i izraza na vlaškom ili žejanskom jeziku i njihovih prijevoda na hrvatski koje možete čuti na pratećem audio CD-u "Limba de saka zi – Svakodnevni jezik: Svakodnevni izrazi na vlaškom ili žejanskom jeziku". Knjižica i prateći audio CD vam može poslužiti da naučite nekoliko stotina svakodnevnih riječi i izraza na ovom jedinstvenom, ali odumirućem, jeziku Istre i tako pripomognete da se ovaj jezik spasi od nestajanja.

Program je nastao kao rezultat rada na projektu "Očuvanje vlaškog ili žejanskog jezika", koji se izvodi u suradnji Etnografskog muzeja Istre i Udruge Tragovi, a čija je autorica i voditeljica dr. sc. Zvezdana Vrzić.

O jeziku

Vlaški ili žejanski jezik je balkanski romanski jezik. Govori se u nekoliko sela i zaseoka oko Šušnjevice i Brda u sjeveroistočnoj Istri i u Žejanama u Ćićariji još barem od početka 16. stoljeća. U južnim selima govornici svoj jezik najčešće nazivaju **vlaški** (vlaški), a u Žejanama **žejanski** (žejanski). U znanstvenoj literaturi ovaj je jezik poznat pod tehničkim nazivom istrorumunjski, zbog njegove povijesne veze s rumunjskim jezikom. Vlaški ili žejanski jezik je govor doma i sela, bez standardnog pisanog oblika.

Kao u svim jezicima, a naročito u onima koji su isključivo u usmenoj upotrebi, varijacije u izrazu i izgovoru su prirodne i očekivane i ovaj praktični program ne teži k njihovom iscrpnom i tehničkom prikazu. Prevoditelji ovog programa su izvorni govornici narečja koje se koristi u Brdu i Žejanama.

Za više informacija o ovom ugroženom jeziku i projektu njegovog dokumentiranja i očuvanja, posjetite buduće internet stranice:
www.vlaski-zejanski.com.

Izgovor

Većina slova u transkripciji vlaškog ili žejanskog koja se koristi u ovoj knjižici je identična slovima koja se koriste u hrvatskom jeziku: **a, b, c, č, ć, d, đ, e, f, g, h, i, j, k, l, lj, m, n, nj, o, p, r, s, š, t, u, v, z, ž**. Glasovi koji odgovaraju ovim slovima u vlaškom ili žejanskom su također vrlo slični njihovom izgovoru u hrvatskom čakavskom narječju. U tablici navodimo samo ona slova i/li glasove koji se razlikuju od onih u hrvatskom jeziku.

Slovo	Izgovor	Primjer
ă	Vrlo otvoren stražnji glas između hrvatskog a i o .	âb (bijel)
â	Glas sličan hrvatskom samoglasniku između t i r u riječi trg .	ân (u)
ɛ	Otvoren prednji samoglasnik između hrvatskog a i e . Sličan engleskom samoglasniku u riječi cat (mačka).	sɛra (večer)
g (samo u žejanskom)	Glas se izgovara bez potpunog zatvaranja zvučnog kanala, t.j. kao frikativ, a ne okluziv. Slično kastiljanskom španjolskom izgovoru g u amigo (prijatelj).	grâs (debeo)

Za detaljan tehnički prikaz glasova i fonema vlaškog ili žejanskog jezika, upućujemo vas na "Istrorumunjsko-hrvatski rječnik (s gramatikom i tekstovima)" Augusta Kovačeca.

1 Pozdravi

Dobro jutro.	Bura domareça.
Dobar dan.	Bura zi. / Bura zija.
Dobra večer.	Bura šerę.
Doviđenja.	Ku domnu. / Domnu ku tire.
Vidimo se.	Se ren vede.¹ / Na rem vede. (ž)²
Vidimo se kasnije.	Ren se vede maj kâsno.; Datunče na rem vede. (ž)
Vidimo se sutra.	Se ren vede mâre.; Na rem vede mâre. (ž)
Vidimo se sljedeći tjedan.	Se ren vede âta šetimana.; Na rem vede ât cédân. (ž)

2 Hvala i molim

Molim te. / Molim vas.	Rogu te. / Rogu va.³
Hvala.	Huâla.
Hvala lijepo.	Huâla mušâta. / Čuda huâla.
Nema na čemu.	De nič.; De niš. (ž)
Da, hvala.	Ja, huâla.
Ne, hvala.	Ne, huâla.
Oprosti. / Oprostite.	Škužę-m. / Škužęic âm.; Oprostę-m. / Oprostitc âm. (ž)
Žao mi je. / Jako mi je žao.	M-je žâ. / M-je cáro žâ.; Žâ m-je. / Jâko m-je žâ. (ž)
U redu je.	Âj bire. / Bire-j.
Nije važno.	Nu portę.; Nu-j važno. (ž)
Molim?	Nu t-am avzit. / Nu v-am avzit.⁴
Izvoli. / Izvolite.	Nâ-c. / Nâ va.

3 Uspostavljanje komunikacije

Govoriš / Govorite li vlaški / žejanski?	Če tu ganešti vláški? / Če voj ganej vláški?; Â tu kuvinci žejãnski? / Â voj kuvintãc žejãnski? (Ž)
Da.	Ja.
Ne.	Ne.
vlaški jezik / žejanski jezik	limba po vláški / vláška limba; limba po žejãnski / žejãnska limba
na vlaškom jeziku / žejanskom jeziku	po vláški / po žejãnski
hrvatski	hâruãcki
talijski	taljãnski
engleski	merikanski / ingleški
njemački	đârmaneški / tedeški; nimški (Ž)
francuski	francuski
Govorim...	Ganes...; Kuvintu... (Ž)
Govorim vlaški / žejanski.	Ganes po vláški; Kuvintu po žejãnski. (Ž)
Ne govorim dobro.	Nu ganes bire.; Nu kuvintu bire. (Ž)
Govorim malo.	Ganes zãlik.; Kuvintu o mârva. (Ž)
Razumijem.	Kapes. / Razumes.; Âncelegu. (Ž)
Ne razumijem.	Nu kapes. / Nu razumes.; Nu âncelegu. (Ž)
Što si rekao / rekla? Što ste rekli?	Č-ai zis? / Č-ac zis?
Kaži mi... / Kažite mi...	Ziće-m... / Zi-m... / Zićec âm...
Ne znam.	Nu štiv.; Nu šću. (Ž)
Što to znači?	Če-j sta? / Če-j ačã? / Če ra sta fi?
Kako se kaže...?	Kum se ziće...?

4 Upoznavanje

Kako se zoveš? / Kako se zovete?	Kum te kljemi? / Kum ve kljemác?; Kum va kljemác? (Ž)
Zovem se Marija.	Jo me kljemu Marija. / Kljemu me Marija.
Drago mi je.	M-je drágo te kunošte. / M-je drágo ve kunošte.; Drágo m-je kunošte te. / Drágo m-je kunošte va. (Ž)
I meni.	Anke mije. / Ši mije.
gospođa	šinjora / gospa
gospodica	šinjorina
gospodin	šinjor / gospodinu
Ovo je moj prijatelj.	Částa-j me prijátelj.; Částa-j a mev prijátelj. (Ž)
Ovo je moja prijateljica.	Částa-j me prijáteljica.; Částa-j a me prijáteljica. (Ž)
Kako si / ste?	Kum šti? / Kum ste?; Kum âš? (Ž)
Dobro, hvala.	Bire, huála.
Tako tako.	Šâ šâ.; Ašâ ašâ. (Ž)
Nisam dobro.	Nu sâm bire.
A ti? / A vi?	E tu? / E voj?

5 U posjeti

Uđi! / Uđite!	Viro nuntru! / Virec nuntru!
Dobrodošli!	Bire ac verit!
Hvala što si došao / došla! / Hvala što ste došli!	Huála k-aj verit! / Huála k-ac verit!
Sjedi! / Sjedite!	Čâšne te! / Čâšnic ve!; Šez! / Šedec! (Ž)
Što ćeš popiti? / Što ćete popiti?	Če ver be? / Če vec be? / Če ver popi? / Če vec popi?
Želiš li nešto pojesti? / Želite li nešto pojesti?	Če ver pojdi? / Če vec pojdi?; Če ver mânkâ? / Če vec mânkâ? (Ž)
Posluži se! / Poslužite se!	Lę nušte! / Lajec nušte!; Vļę! / Vļâc! (Ž)
Dođi opet! / Dođite opet!	Viro nâzad! / Virec nâzad!; Viro ânka! / Virec ânka! (Ž)

6 U razgovoru

Gdje živiš / živite?	Juva biveš? / Juva bivejc?
Odakle si / ste?	Dende šti? / Dende ste?; Dende âš? (Ž)
Živim...	Bives...
...u Rijeci.	...ân Rika.
...u Trstu.	...ân Târst.
...u Hrvatskoj.	...ân Hâruâcka.
...u Italiji.	...ân Tâlije.
...u Americi.	...ân Merike.; ...ân Merika. (Ž)
Čime se bavite?	Če voj lukrâc?
Idem u školu. / Studiram.	Meg ân škola.; Meg ân šula. (Ž)
Radim.	Jo lukru.
Gdje ideš u školu?	Juva tu meri ân škola?; Juva tu mež ân šula? (Ž)

Idem u školu u Rijeci.	Jo meg ân škola ân Rika.; Jo meg ân šula ân Rika. (Ž)
Gdje radiš / radite?	Juva tu lukri? / Juva voj lukrač?
Radim u Rijeci.	Jo lukru ân Rika.
Koliko imaš / imate godina?	Kâc ânj âri? / Kâc ânj ârec?; Kâc ânj avec? (Ž)
Imam trideset i tri godine.	Âm trideset ši trej ânj.
Gdje si rođen / rođena? / Gdje ste rođeni?	Juva-j fost naskut/naskuta? / Juva-c fost naskut / naskuta?; Juva t-aj tu rodit? / Juva v-ac voj rodit? (Ž)
Rodila sam se u Šušnjevcici.	Jo-m fost naskuta ân Šušnjevcica.; Fakut m-am ân Šušnjevcica. (Ž)
Kada si se rodio? / Kada ste se rodili?	Kân aj tu fost naskut? / Kân ac voj fost naskut?; Kând t-aj tu rodit?/ Kând v-ac voj rodit? (Ž)
Rodila sam se 24. srpnja 1965. godine.	Jo sâm naskuta de dvajset ši pâtru de žetvenjak de miljâr devetsto šezdeset ši činč.; Rodit m-am de dvajset ši pâtru juli ân tisuć devetsto šezdeset ši pete. (Ž)
Kada je tvoj rođendan?	Kân âj te rojendan? / Kân âc je rojendan? (Ž)
Moj rođendan je 8. veljače.	Me rojendan âj na osân de sičân.; A mev rojendan je na opt febrâra. (Ž)
Tko su tvoji roditelji? (dosl., Čiji / Čija si?)	Lu kuj štî tu?; A kuj âš tu? (Ž)
Moji roditelji su Franka i Pepo.	Melj mâje ši čâce sku Frânka ši Pepo.; A melj mâja ši čâja-s Frânka ši Pepo. (Ž)
Ja sam od Franke Rotetove.	Jo sâm lu Frânka lu Roto.
Ja sam Martininova.	Jo sâm lu Martinina.

Moja majka se zove Ana.	Mę mąja se kljema Ana.; A mę mąja se kljema Ana. (Ž)
Moj otac se zove Edo.	Me čaće se kljema Edo.; A mev čąja se kljema Edo.
Moja majka je iz Brda.	Mę mąja aj din Bardo.; A mę mąja je din Bardo. (Ž)
Moj otac je iz Jesenovika.	Me čaće aj din Jesenovik.; A mev čaje je din Jesenovik. (Ž)
Oni su iz Žejana.	Jelj sku din Žejan.; Jelj as din Žejan. (Ž)
Jesi li ikada bio u Istri?	Č-aj tu fost kându ań Istrija?; Aj kându fost ań Jistra? (Ž)
Ideš li često u Hrvatsku?	Če tu meri na gusto ań Hారుuacka?; Mež na gusto ań Hారుuacka? (Ž)
Nisam nikada bio / bila tamo.	Jo n-am svojni fost kole.; Jo n-am fost nikad kole. (Ž)
Idem svake godine.	Jo meg sakile ań.
Idem svakih nekoliko godina.	Jo meg saki paru de ańj.; Jo meg sakih par ańj. (Ž)
Upravo sam se vratila.	Jo-m jušto verit nasta.; Akmo-m verit. (Ž)
Ja sam...	Jo sam...
...Amerikanac / Amerikanka.	...Merikan / Merikanka.
...Hrvat / Hrvatica.	...Hారుu / Hారుuatica.
...Englez / Engleskinja.	...Inglež / Ingleškinja.
...Francuz / Francuskinja.	...Francuz / Francuskinja.
...Talijan / Talijanka.	...Taljan / Taljanka.
...Njemac / Njemica.	...Đarmanež / Đarmaneškinja.; Nimcu / Nimkinja. (Ž)

7 Upitne riječi

Tko?	Čire?
Što?	Če?
Gdje?	Juva?
Kada?	Kân? / Kând?
Zašto?	Zâč?; Ke? (ž)
Kako?	Kun?; Kum? (ž)
Koji / koja / koje?	Kârle / Kâra / Kâro?
Čiji / čija / čije?	Lu čire?; A kuj? (ž)
Kakav / kakva / kakvo?	Kakov / kakova / kakovo?; Kumile / kuma / kumo? (ž)
Odakle?	Dende? / De juva?
Kome?	Lu kuj? / A kuj?
Od koga?	De čire?
Kod koga?	La čire?
Kako dugo?	Kâte vreme?; Kât câjt? (ž)
Kako daleko?	Kât lârgo?; Kât depârte? / Kât lungo? (ž)
Koliko? (količina)	Kât?
Koliko? (broj)	Kâc? (m. pl.) / Kâte? (f. pl.)
Što je ovo?	Če-j sta?

8 Obitelj

obitelj	familija
rodbina	rod / rodovina
dijete, djeca	čeljãdu, čeljãda; fečor, fečori (Ž)
kći, kćeri	filja, filje
pastorka, pastorke	pãstorka, pãstorke
sin, sinovi	filj, filji
pastorak, pastorki	pãstorãk, pãstorki
unuka, unuke	nuka, nuke; unuka, unukele (Ž)
unuk, unuci	nuk, nuki; unuk, unuki (Ž)
braća i sestre	frãci ši surãrle
roditelji	mãja ši čãče; mãja ši čãja (Ž)
djed i baka	nona ši nono
majka, mama	mãja, mama
maćeha	mãćeha
otac, tata	čãče / čãja / ćãća
očuh	očuh
djed	nono / čãja betãru
baka	nona / mãja betãra
sestra, sestre	sora, surãrle
brat, braća	frãte, frãtele / frãci
bratić, bratići	kujin, kujini / zrmãn, zrmãni (Ž)
sestrična, sestrične	kujina, kujine; zrmãna, zrmãne (Ž)
teta, tete / strina, strine / ujna, ujne	teta, tete / tetele / strina, strinele / ujna, ujnele (Ž)
ujak, ujaci / stric, stričevi	bãrba, bãrbi / ujãc, ujci / stric, stricurle / strici (Ž)

nećak, nećaci	nipot, nipoti; de frâte filj, de frâte filji / de sora filj, de sora filji (Ž)
nećaka, nećakinje	nipota, nipote; de frâte filja, de frâte filje / de sora filja, de sora filje (Ž)
muž, muževi	omu, omi / omurle
žena, žene / supruga, supruge	muljâra, muljârle / muljerle
svekrva / punica	sokra
svekar / punac	sokru
šogor	kunjâdo
šogorica	kunjâda
udovica	udovica
udovac	udovâc
dečko	frâjâr
djevojka	frâjârica
mladoženja	špožo
mlada	špoža / nevěsta
kum	kum / diver
kuma	kuma
krsni kum	kum de kârćenje / kumpâr
krsna kuma	kuma de kârćenje / sutla / botra
preci	noštri stârci; a nostri betâri (Ž)

9 Na telefonu

Koji je tvoj / vaš broj telefona?	Če-j ée / ve lumeru de telefon?; Karle-j a tev / a vostru broj de telefon? (Ž)
Moj broj je...	Me lumer âj...; A mev broj de telefon je... (Ž)
Mogu li dobiti Ivana, molim?	Če pok ganěj ku Ivan?; Â pok kuvintâ ku Ivan? (Ž)
Je li Ivan kod kuće?	Če-j Ivan akâsa? / Je Ivan ân kâsa? (Ž)
On nije ovdje.	Je nu-j ânča.
Ona nije kod kuće.	Jâ nu-j akâsa.
Izašli su.	Jelj av mes afâra. / Mes-av afâra.
Mogu li ostaviti poruku?	Če pok lasâ sporuka?; Pok lasâ poruka? (Ž)
Htio / Htjela bih ostaviti poruku.	Raš lasâ sporuka. / Lasâ raš poruka.
Naravno. / Da.	Siguro. / Ja.
Zamolite ga / je da me nazove.	Ântręba-l neka me kljęma. / Ântręba vo neka me kljęma.
Nazvat ću ga/je kasnije.	Jo voj âl kljemâ maj kâsno. / Jo voj vo kljemâ maj kâsno.; Jo-l voj kljemâ datunče. / Jo voj vo kljemâ datunče. (Ž)

10 Potrebe i osjećaji

Gladna (Gladan) sam.	Jo sâm hlamunda (hlamund). / M-je fome. / Fome m-je.
Najela (Najeo) sam se.	Sâm pljira (pljir).; Namânkât m-am. (Ž)
Žedna (Žedan) sam.	M-je sete. / Sete m-je.
Hladno mi je.	M-je rače. / Rače m-je.
Vruće mi je.	M-je kâd. / Kâd âm je.
Umorna (U Moran) sam.	Trudna (trudân) sâm.
Odmorna (Odmoran) sam.	Jo sâm počinita (počinit).
Bojim se.	Jo-m frika. / M-je frika. / Frika m-je.
Sretna (Sretan) sam.	Jo sâm kuntenta (kuntênât). / Jo sâm de bura volje.
Tužna (Tužan) sam.	Jo sâm žalosna (žalosân).
Dosadno mi je.	Jo sâm štufa (štuf).
Zabrinuta (Zabrinut) sam.	Sekirujš me.
Ljuta (Ljut) sam.	Jo sâm jâdna (jâdân).
Uzbuđena (Uzbuđen) sam.	Uzbudita (Uzbudit) sâm.
Iznenadena (Iznenaden) sam.	Iznenadita (Iznenadit) sâm.
Sviđa mi se...	Me pjažę... / Mire pjažę...; Dopadeđ mi se. (Ž)
Ne sviđa mi se...	Nu me pjažę... / Mire nu pjažę...; Nu mi se dopadeđ... (Ž)

Treba mi...	Rabe-m... / Mije rabe... / Triba m-je...
Ne treba mi...	Nu-m rabe... / Mije nu rabe... / Nu m-je triba...
Hoću... / Želim...	Jo vresu... / Jo raš vrę...
Neću... / Ne želim...	Jo nu vresu... / Jo nu raš vrę...
Mogu li dobiti (malo) vode?	Če pok ve (zâlik de) âpa?; Â pok avę (ân lik de) âpa? (Ž)
Htjela (Htio) bih poći.	Jo raš râda męre.; Jo raš râd ji. (Ž)
Htjela bih vidjeti Marija.	Râd(a) râš vedę Mario.
Što vam treba?	Če va rabe?
Molim te, donesi mi... / Molim vas, donesite mi...	Rogu te, aduče-m... / Rogu va, aduęc âm...
Tražim...	Jo čeru...
Ne osjećam se dobro.	Nu me âvdu bire.
Bolesna (Bolestan) sam.	Jo sâm bolna (bolân). / Bolna (Bolân) sâm.
Ozljeđena (Ozlijeden) sam.	Sâm trupita (trupit).; Sâm bušita (bušit). (Ž)
Boli me...	Me dore... / Dore me...
Imam glavobolju.	Kâpu me dore.
Imam zubobolju.	Dintele (sg.) me dore. / Dinci (pl.) me doru.
Boli me želudac.	Štumigu me dore.
Vrti mi se u glavi.	Kâpu mi se vrte.
Boli me ruka.	Mâra me dore.

11 Kako se snaći u novom mjestu

Gdje je...	Juva-j...
...autobusna stanica?	...štacionu de kurjera?
...željeznička stanica?	...štacionu de mākina; štacionu de mašina? (Ž)
...vaš auto?	...vostra vetura?; ...a vostra vetura? (Ž)
...restoran?	...oštarija? / konoba?
...pošta?	...pošta?
...banka?	...bānka?
...trgovina?	...butiga?
...bolnica?	...špitalu?
...doktor?	...medigu?
...crkva?	...beserika?
Gdje mogu iznajmiti sobu?	Juva raš putę flā kāmara?
Da li postoji autobusna veza za grad?	Če-j korjera za mēre ân grād?; Je kurjera če meže ân četâte? (Ž)
Da li postoji doktor ovdje u blizini?	Če-j vrur medig ānč prope?; Je vrur medig ānč aprope. (Ž)
Kako da dođem do dućana?	Kum raš veri la butiga? / Prende raš veri la butiga?
Gdje je crkva?	Juva-j beserika?
Idite nizbrdo.	Āmnāc zdolun pre brig.; Āmnāc na uzdolu pre brig. (Ž)
Idite uzbrdo.	Āmnāc zgorun pre brig. / Āmnāc ân sus pre brig.
Idite dolje / gore po cesti.	Boljec sus / žos pre kāle.

Skrenite lijevo.	Obrnic na livo.
Skrenite desno.	Obrnic na desno.
Idite ravno.	Âmnâc drito. / Âmnâc râvno. (Ž)
Idite po ovom putu.	Boljec pre čâsta kâle.
ovdje, tamo, ondje	ânča, kolę, ačija
blizu, daleko	prope, lârgo; aprope, depârte (Ž)
Na kraju ceste.	Ân krâju de ęęta.
Idite po cesti.	Boljec pre kâle. (Ž)
Gore po stepenicama.	Sus pre űkaline.
Na uglu.	Ân kantun.
Na raskrűću.	Ân kriűera. / Ân raskriűe.
Kod crkve.	La beűerika.
Pored dućana.	Prope de butiga.; Aprope de butiga. (Ž)
Preko puta crkve.	Priste kâle de beűerika.; Preste kâle de beűerika. (Ž)
Nasuprot poűte.	De âta bânda de poűta. / Preste kâle de poűta.
Na vrh brda.	Ân vârh de brig.
Preko brda.	Preste brig.
Koliko vremena treba do grada?	Kâte vręme rabę za veri ân grad?; Kât câjt rabę pârla ęetâte? (Ž)
Treba pet minuta.	Rabę pet minuti.
Treba sat vremena pjeűice.	Rabę o ura pre pićore.
Pitajte nekoga u dućanu.	Ântreþâc vrur ân butiga.
Moűete vidjeti odavde.	Putec vedę denća.
Lako je naći.	Âj lâhko za aflâ. / Lâhko je aflâ.

12 U restoranu

gostionica / restoran	oštarija / restorân
Gdje mogu naći dobar restoran?	Juva pok aflâ ura bura oštarija / ân bur restorân?
restoran s domaćom hranom	oštarija ku domâća hrâna
jeftin restoran	ura cena oštarija / ura oštarija juva nu-j drâgo
restoran s terasom	oštarija ku baladuru / oštarija ku terâsa
Stol za dvoje, molim.	Skându de doi. / Miza de doi. (Ž)
Molim vas jelovnik.	Rogu va, dućec âm lištra!
konobar / konobarica	oštâr / oštariça
vinska lista	lištra de vir
Htjela bih naručiti.	Jo raš râda urdinêi.
glavno jelo	obed; merinda (Ž)
desert	dolçi / duljçe / čeva duljçe
Što želite jesti?	Če rac râda mânkâ?
Što želite piti?	Če rac râda be?; Če rac râd popi? (Ž)
Možete li mi preporučiti dobro vino?	Če potec priporânçi vrur bur vir?
Koje je vino dobro?	Kârle vir je bur?
bijelo vino	âb vir
crno vino	negru vir
Bocu vina, molim.	Va rogu, o boca de vir.

pivo	bir
čaša vode	ur mižol de âpa; ân glâž de âpa (ž)
boca vode	o boca de âpa
Nisam ovo naručio / naručila.	Jo n-âm čâsta urdinëit.
To je sve, hvala.	Čâsta-j tot, huâla.
Račun, molim.	Va rogu, dac âm račun.
Živjeli!	Salut! / Živili! / Čin-čin!
Dobar tek!	Dobar tek!; Bohžegnai! (ž)
Također!	Bohlonai! (ž)
Ovo je ukusno!	Čâsta-j buro!

13 **Hrana**

meso	kârne
kokoš, pile, piletina	galjira, pulaštru / pulju, kârne de galjire
krava, govedina	vâka, kârne de vâka
tele, teletina	vicel, kârne de vicel
svinja, prašćić, svinjetina	porku, porkiću, prašćevina
ovca, janje, janjetina	oja, mljelu, kârne de mlje
koza, kozletina	kozlic, kârne de kozlic; kâpra, kârne de kâpra (ž)
purica, puretina	pura, puretina
riba	riba
kruh	pâre
jaje, jaja	ov, ova; ošor, ošore (ž)

sir, sirevi	káš, káš / kášurle
maslac	butiro; putâr (Ž)
riža	oriž
tjestenina	pašta / testo; bigule (Ž)
povrće	verdura
zelena salata	salâta
rajčica, rajčice	pumidor, pumidori
mrkva, mrkve	merlin, merlin
krastavac, krastavci	kokumar, kokumori; kumar, kumari (Ž)
paprika, paprike	pâprika, pâprike
peršin	petârsin
kupus	kapuz; vęrze (Ž)
repa	nâp, nâpurle
voće	fruti; žiru (Ž)
jabuka, jabuke	mer, męre
naranča, naranče	narânča, narânče
banana, banane	banana, banane
kruška, kruške	per, pere; hrušva, hrušve (Ž)
grožđe	grozdi
jagoda, jagode	jagoda, jagode; frâže, frâž (Ž)
smokva, smokve	smokva, smokve
marelica, marelice	armulinka, armulinke
breskva, breskve	briskva, briskve
šljiva, šljive	kreka, kreke; češpa, češpile (plava) / sliva, slivele (žuta) (Ž)

suha šljiva, suhe šljive	uskåta kreka, uskåte kreke; uskåta čespa, uskåte čespile (Ž)
groždica, groždice	ciciba, cicibe; ciziba, cizibe (Ž)
limun, limuni	limun, limuni; lemon, lemone (Ž)
lubenica, lubenice	angurija, angurije
trešnja, trešnje	čirišnja, čirišnje
amul, amuli	cibur, ciburi; cibora, cibore (Ž)
piće	de be / pijåča
voda	åpa
mlijeko	låpte
sok	sok
kava	kafe
čaj	te
vino	vir
pivo	bira
sol	såre
papar	popår
šećer	cukor / cukår
med	mljåre
vruć, hladan	kåd, leden
sladak, kiseo	duljće, ljut
gorak	žuhåk / žuhk
slan	saråt
ljut	picigat / ljut (Ž)

14 U kupovini

Gdje mogu kupiti...	Juva se pote kumparâ...
...odjeću?	...roba?
...hranu?	...hrâna?
...namještaj?	...mobilija?
...tkaninu?	...roba na metri?
...antikvitete?	...stvâri de starina / betâra mobilije?
...knjige?	...libri; knjige? (Ž)
...marke?	...mârke?
...razglednice?	...kartuline?
...novine?	...đornâlu?; câitinga? (Ž)
...cigarete?	...cigareti?
...lijekove?	...medižija?
Koliko ovo košta?	Kât sta gušte?
Koliko je / su...?	Kât âj...? / Kât sku...?; Kât je...? / Kât âs...? (Ž)
Treba mi kila...	Rabe-m o kila de...?
jedna kila	o kila
polu kile	po de kila
čtvrt kile	ân kuârât de kila
novac	pinez / pinezi / šoldi
sitan novac	patakuni / drobni šoldi
jeftin, skup	cen, drag
zreo, nezreo / zelen	zdril, nu-j zdril; zdriju, nu-j zdriju (Ž)
svjež, star	frižâk, betâr / pokvarit
dosta	dosta / dosti
tržnica	mârкъât
dućan	butiga
pekara	pekârna; pećnica (Ž)
mesnica	mesnica
ljekarna	formačija; špicarije (Ž)
samoposluga	market

15 Brojevi

nula	zero, ništica, nula
jedan	ur
dva	doj
tri	trej
četiri	pâtru
pet	činč
šest	šâse
sedam	šâpte
osam	osân; opt (Ž)
devet	devet
deset	zêče; deset (Ž)
jedanaest	jedanajst
dvanaest	dvanajst
trinaest	trinajst
četnaest	četârnajst
petnaest	petnajst
šesnaest	šesnajst
sedamnaest	sedâmnajst
osamnaest	osâmnajst
devetnaest	devetnajst
dvadeset	dvajset
dvadeset i jedan	dvajset ši ur
dvadeset i dva	dvajset ši doj
dvadeset i tri	dvajset ši trej
trideset	trideset
četrdeset	kvârnar
pedeset	pedeset

šezdeset	šezdeset
sedamdeset	sedândeset
osamdeset	osândeset
devedeset	devedeset
sto	sto
tisuću	ur miljâr / miljâru; ân tisuć (Ž)
tisuću i sto	miljâru ši sto; jedanašt stotin; ân tisuć ši sto (Ž)
tisuću sto pedeset i tri	miljâru sto pedeset ši trej; ân tisuć sto pedeset ši trej (Ž)
dvije tisuće	doj miljâr; doj tisuć (Ž)
deset tisuća	žeče miljâr; deset tisuć (Ž)
sto tisuća	sto miljâri; sto tisuć (Ž)
milijun	ur miljun / miljunu

16 Vrijeme

Koliko je sati?	Kâte ure-j?; Kâte ure-s? (Ž)
Sedam ujutro je.	Šâpte ân damareç / de damareça.; Sedâm ur domareça. (Ž)
Dva popodne je.	Do ure dupa podne.
Šest navečer / popodne je.	Šâse ure de sêra.; Šest ur dela podne. (Ž)
Tri u noći je.	Trej ure za polnoću.; Trej ure dupa ponoč. (Ž)
Tri sata je.	Trej ure.
Tri i petnaest.	Trej ši kuârâtu.
Sedam i trideset.	Šâpte ši podije.; Sedâm ši po. (Ž)
Petnaest do šest.	Kuârâtu do šâse.; Ân kuârât do šest. (Ž)

u podne	o podne
u ponoć	o polnoći; o ponoč (Ž)
ujutro	ân damaręc; do domaręca (Ž)
popodne	dupa podne
navečer	ân șer; de șera (Ž)
u noći	nopta
u zoru	de jutrinja / ân zora; de zora (Ž)
Zalazi sunce.	Sorele zahajvę.
Izlazi sunce.	Sorele ješivę.
sada	kmo / kmoče / akmo
kasnije	pokle / maj kâsno / datunče
odmah	zâjno
uskoro	vređa
Kasno je.	Âj kâsno.; Amânât je. (Ž)
Rano je.	Âj râno. / Râno-j.
Kako dugo?	Kâta vreme?
Kasnim.	Jo sâm kâsno. / Jo kasnes.
Došao / Došla sam prerano.	Jo sâm râno.
Na vrijeme sam. / Došao / Došla sam na vrijeme.	Jo sâm ân vreme.; Verit-am ân bur câjt. (Ž)

17 Dani i mjeseci

ponedjeljak	ponediljâk; lur (Ž)
utorak	utorâk
srijeda	sreda / sredu
četvrtak	četârtâk
petak	petâk; virer (Ž)
subota	sâmbata
nedjelja	dumireka

Koji je danas dan?	Kåra zi-j åze? / Če-j åze?
siječanj	antošnjaku; jenar (Ž)
veljača	sičânu; febrar (Ž)
ožujak	mårâçu; mårçu (Ž)
travanj	avril; april (Ž)
svibanj	måju; måj (Ž)
lipanj	pomåjícíu; juni (Ž)
srpanj	žetvenjak; juli (Ž)
kolovoz	angušt (Ž)
rujan	poanguštić; setembâr (Ž)
listopad	mihošnjak; oktobâr (Ž)
studeni	martišnjak; novembâr (Ž)
prosinac	božićnjak; dicembâr (Ž)
Koji je danas datum?	Kâc smo åze de misec?; Kåra zi smo åstez de misec? (Ž)
Danas je četvrtak, 22. rujan.	Åze-j četårtâk dvajset ši doj de poanguštić.; Åstez je četårtâk dvajset ši doj de setembâr. (Ž)
danas	åze; åstez (Ž)
jučer	jer
sutra	måre
tjedan	šetimåna; cédân (Ž)
mjesec	misecu
godina	ånu
ove godine	sta ån
prošle godine / lani	ån
sljedeće godine	åtile ån
radni dan	delavna zi
praznik / blagdan	fešta; práznik (Ž)

18 Opisivanje stvari i ljudi

glava	kâpu
kosa	peri
dlake	peri
vrat	čerbiča
rame, ramena	umeru, umerle
ruka, ruke	mâra, mârle
tijelo	životu
grudi	kljeptu
noga, noge	pičoru, pičorle
prst, prsti	žâžetu, žâžetele
lakat, laktovi	kuvetu, kuvetele
koljeno, koljena	žerunjklju, žerunjklji
stražnjica	kuru
leđa	hârbâtu
struk	pâsu
šaka, šake	punja, punjele
peta, pete	peta, petele
stopalo, stopala	pičoru, pičorle
trbuh	folele
grlo	gutu
oko, oči	oklju, oklji
uho, uši	uręklja, urekile
nos	nâsu
usta	gura
zub, zubi	dinte, dinci

obrva, obrve	žâna, žânele
čelo	frunta
obraz, obrazi	obrâzu, obrâzele
brada	bârba
velik, malen	mâre, mik
dobar, loš	bur, slab / poredân / tâmân (Ž)
lijep, ružan	mušât, grumb
visok, nizak	visok, nizâk
tanak, debeo	tânâk / mâršav, grås
star, mlad	betâr, tirar / tirer
star, nov	betâr, nov
dugačak, kratak	lung, skurt
brz, spor	žvelt, nu-j žvelt; lešt, len (Ž)
pametan, glup	pâmetân, šupidast / bedast
crn	negru
bijel	âb
siv	siv / sivast
crven	rojšu
plav	blav / modrast
žut	žut; gâbir (Ž)
zelen	zelen
narančast	narânčast; narânžast (Ž)
ljubičast	lilast
smeđ	kafen / kafetast
svijetao, taman	čâr, škur
šaren, jednobojan	šâr, ur kolar; ân kolar (Ž)

19 Ostali korisni izrazi

Sretno!	Srićno!
Čestitam!	Čestitke!
Bravo!	Bravo!
Sretan Božić!	Bur Božić! / Srićân Božić!
Sretna Nova godina!	Strićno Novo leto! / Bur ân!
Sretan Uskrs!	Bur Vâzâm!; Bur Vazâm! (Ž)
Sretan rođendan!	Srićân rojendan! / Čuda ânj de život!
Sve najbolje!	Tot maj bire!
Budi dobro! / Budite dobro!	Stę bire! / Stâc bire!
Dobro!	Bire!
Moje saučešće!	M-je žâ! / Kurâj!
Jako mi je žao.	M-je câro žâ. / M-je jâko žâ.
Drago mi je za tebe.	Sâm kumenta (kument) zâ te.; Drâgo m-je de tire. (Ž)

- 1 U ovom i drugim primjerima u ovom odjeljku, se može biti zamijenjeno s **ne** u južnim selima, što odgovara žejanskom **na**.
- 2 (Ž) označava izraze češće upotrebljavanje u Žejanama.
- 3 U južnim selima, žejanskom **va** odgovara **ve**.
- 4 U doslovnom značenju, *Nisam te/vas razumio/razumjela.*

Uvod	3
O jeziku	3
Izgovor	4
1 Pozdravi	5
2 Hvala i molim	5
3 Uspostavljanje komunikacije	6
4 Upoznavanje	7
5 U posjeti	8
6 U razgovoru	8
7 Upitne riječi	11
8 Obitelj	12
9 Na telefonu	14
10 Potrebe i osjećaji	15
11 Kako se snaći u novom mjestu	17
12 U restoranu	19
13 Hrana	20
14 U kupovini	23
15 Brojevi	24
16 Vrijeme	25
17 Dani i mjeseci	26
18 Opisivanje stvari i ljudi	28
19 Ostali korisni izrazi	30

